

НОВІ РІШЕННЯ ГОДІВЛІ ОВЕЦЬ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

М. М. Свістула, кандидат с.-г. наук

ORCID: 0000-0003-1729-508X

Д. В. Єфремов, кандидат с.-г. наук

ORCID: 0000-0003-0124-8270

С. В. Горб

ORCID: 0000-0001-6662-6696

О. Д. Гратило, кандидат с.-г. наук

ORCID: 0000-0003-4260-4243

Л. І. Петричук, кандидат с.-г. наук

ORCID: 0000-0001-6754-4334

Г. С. Сєменова

ORCID: 0000-0003-2016-649X

Інститут тваринництва степових районів імені М. Ф. Іванова
«Асканія-Нова» - Національний науковий селекційно-генетичний
центр з вівчарства
вул. Соборна, 1, смт Асканія-Нова, Каховський р-н,
Херсонська обл., 75230, Україна
ascitsr_priemnaya@ukr.net

Однією із основних умов підвищення рентабельності ведення галузі вівчарства в Україні є організація стабільної кормової бази для забезпечення повноцінної збалансованої годівлі овець. Проте, кліматичні зміни, що відбуваються сьогодні у світі та в нашій країні призводять до зменшення доступної для тваринництва кормової бази та до видозміни її структури, а саме: зменшення частки зелених кормів та сіна і збільшення силосу та концкормів у раціонах. Тривалі посухи значно знижують продуктивність кормових культур, особливо, в богарних умовах, що ускладнює ефективність виробництва кормів, зокрема і у південних регіонах України. Тому, ведення галузі кормовиробництва за таких обставин повинно проводитися лише при подальшому розширенні посівних площ посухостійких сортів багаторічних трав та однорічних кормових культур, адаптованих до екстремальних кліматичних умов зони Степу України для одержання збалансованих за поживністю якісних зелених, грубих, соковитих і концентрованих кормів.

З огляду на це науковий інтерес для виробництва кормів представляють інтродуковані сорти багаторічних злакових трав:

ламкоколоснику ситникового, стоколосу, житняка, пирію, костриці, райграсу, грястиці збірної, що були створені в умовах посушливих регіонів України, Казахстану, Канади та інших країн.

Залучення до існуючого традиційного кормового асортименту багаторічних перспективних посухостійких трав степового еко типу та малопоширених рослин (буркуну, фацелії) сприяє подовженню строків використання зеленого корму і підвищенню резистентності травостою до витоптування. Такі трави здатні не тільки конкурувати з наявними культурами, але й значно перевищувати їх за стійкістю і господарсько-цінними показниками.

В інституті тваринництва «Асканія-Нова» розроблено систему виробництва кормів для овець в посушливих умовах Степу України, складовими якої є пасовищний і сировинний конвеєри та раціональна структура посівних площ з урахуванням економічної ефективності вирощування кормових культур. Її використання передбачає:

1. Залучення до пасовищного травостою нових сортів та місцевих форм посухостійких, високоврожайних кормових трав;

2. Безперебійне надходження зелених пасовищних кормів протягом 200-220 днів;

3. Використання в найбільш посушливий літній період посухостійких, високоотавних соргових культур – суданської трави, сорго-суданкового гібриду, сорго цукрового;

4. Сировинний конвеєр забезпечує одержання зеленої маси з багаторічних травосумішок і однорічних посухостійких соргових культур, а силосу - з одновидових та сумісних посівів соргових культур з кукурудзою.

Також створено моделі пасовищно-сінокісних агрофітоценозів для відновлення природних кормових угідь в умовах степової зони Півдня України з найбільш перспективних кормових рослин степового еко типу: ламкоколоснику ситникового, стоколосу безостого «Скіф», стоколосу прибережного «Боян», пирію середнього «Хорс» та «Вітас», житняка ширококолосого «Петрівський» в одновидових та сумісних посівах з еспарцетом піщаним «Інгульський», агрофітоценози яких у середньому забезпечують урожайність зеленої маси 130-170 ц/га.

Лабораторією кормовиробництва і годівлі с.-г. тварин інституту «Асканія-Нова» розроблено ресурсощадну технологію поліпшення вироджених природних кормових угідь півдня України складовими якої є:

- набір високопродуктивних, адаптованих до посушливих умов сортів багаторічних трав з високою облистяністю (52-56%);

- застосування насіння багаторічних трав власного виробництва для здешевлення рослинної сировини;
- підготовку ґрунту у весняно-літній період у попередній рік перед посівом для накопичення вологи в орному шарі;
- посів багаторічних трав та їх травосумішок в оптимальні строки – II-III декада березня для одержання рівномірних сходів;
- висів з міжряддям 30-45 або 70 см для забезпечення оптимальної площі живлення рослин;
- допосівне та післяпосівне ущільнення ґрунту для оптимальної глибини заробки насіння;
- раціональне поєднання агротехнічних і хімічних методів боротьби з бур'янами.

Агроценози, створені за розробленою технологією, в богарних умовах забезпечують урожайність зеленої маси 120-170 ц/га.

При заготівлі консервованих кормів силосу та сінажу підвищити їх поживну цінність можна завдяки внесенню до їх складу при заготівлі біоконсервантів вітчизняного виробництва. Застосування заквасок у процесі силосування кормової сировини позитивно впливає на хід мікробіологічних і біохімічних процесів, прискорює консервування кормів, сприяє високій збереженості поживних речовин та вітамінів.

Високі затрати на утримання тварин у вівчарстві обумовлені, перш за все низькою продуктивністю овець, однією з основних причин якої являється недостатня забезпеченість кормами а також незбалансованість раціонів за важливими елементами живлення, особливо, за енергією, протеїном та мінеральними речовинами.

Результати досліджень інституту «Асканія-Нова» у напрямку корекції норм годівлі овець показали, що вівці асканійської селекції відзначаються більш високим потенціалом продуктивності, а відповідно і більшою потребою у поживних речовинах.

Встановлено, що балансування раціонів овець за удосконаленими нормами енергетичного, протеїнового та мінерального живлення забезпечує збільшення до 145-150% виходу ягнят на 100 маток, підвищення на 15-20% молочності вівцематок, покращення на 10-15% настригу вовни, збільшення на 10-20% інтенсивності росту ягнят у період підсису та на 20-25% молодняку під час вирощування і відгодівлі при конверсії корму 55-57 МДж обмінної енергії на 1 кг приросту живої маси тварин.

За останній час співробітниками інституту визначена оптимальна концентрація ліпідів, а саме сирого жиру і лінолевої кислоти у раціонах вівцематок у період лактації та ремонтних ярок, рівень яких повинен складати 3,8 та 1,2% за сухою речовиною. Це забезпечує поліпшення на 21% молочності вівцематок, на 15%

інтенсивності росту ягнят та ремонтного молодняка і на 4% настригу натуральної вовни, покращує на 15% біотрансформацію корму у продукцію вівчарства.

Також, розроблено норми незамінних амінокислот для лактуючих мериносових вівцематок. Встановлено, що рівень лізину та метіоніну з цистиним у раціонах вівцематок в період лактації повинен складати відповідно 7,2 та 6,3 г/кг сухої речовини раціону. Це сприяє збільшенню на 7% молочності овець на 8% настригу натуральної вовни та на 9% приростів живої маси ягнят.

Переорієнтація галузі вівчарства в Україні на м'ясний напрямок продуктивності зумовила і необхідність перегляду існуючих норм годівлі для м'ясних генотипів овець. В результаті проведених в інституті тваринництва «Асканія–Нова» досліджень удосконалено норми енергетичного та протеїнового живлення для ягнят у період підсису та молодняка овець на вирощуванні і відгодівлі. Встановлено, що використання скорегованих норм при балансуванні раціонів овець м'ясних генотипів забезпечує зростання на 11-25% інтенсивності росту тварин та сприяє покращенню на 5-7% конверсії корму у продукцію вівчарства.

Для покращення біотрансформації кормів у продукцію вівчарства визначено доцільність використання пробіотиків у годівлі ягнят у підсисний період. Встановлено, що включення до складу раціонів ягнят пробіотику «Пробіол» у кількості 0,3 кг/т комбікорму нормалізує роботу шлунково-кишкового тракту тварин, покращує перебіг метаболічних процесів в їх організмі, що дозволяє одержати у 2,5-3 місячному віці молодняк з живою масою 28-30 кг при середньодобових приростах до 285 г/гол..

В умовах інтенсивного виробництва продукції вівчарства найбільш ефективною технологією згодовування кормів є приготування повнораціонних розсипних збалансованих кормосумішей на універсальних мобільних кормороздавачах-змішувачах для годівлі овець на кормовому столі. Це дозволяє скоротити роздавання кормів до двох раз за добу, покращує перетравність кормів раціону завдяки одночасному надходженню до рубця всіх поживних і біологічно-активних речовин, що стимулює діяльність мікрофлори передшлунків овець та забезпечує збільшення на 10-15% рівня їх продуктивності.

Широке застосування вищенаведених розробок в практичних умовах дозволить максимально підвищити ефективність використання кормів у раціонах овець, забезпечити високий рівень їх продуктивності та сприятиме зниженню собівартості продукції вівчарства.